

caritas, archiepiscopalem sedem fieri desiderantes, oportu-
 num etiam nunc temporis ad hoc peragendum
 tempus invenientes, consilio venerabilis archiepi-
 scopi Hattonis (20) et Hildewardi (21) episcopi, ce-
 terorumque fidelium nostrorum, virum venerabilem
 Adalbertum episcopum, Rugis olim prædicatorem
 destinatum et missum, archiepiscopum et metropo-
 litanum totius ultra Albiam et Salam Sclavorum
 gentis, modo ad Deum conversæ vel convertendæ,
 fieri decrevimus pariter et elegimus, quem et Ro-
 mam pro pallio a domino papa suscipiendo direxi-
 mus. Et ut hæc nostra electio firmior et subnixior
 fiat, eum vestræ caritati dirigimus, et ut a vobis
 omnibus et vocum acclamatione et manuum eleva-
 tione electus, suæ sedi intronizetur, omnimodis
 desideramus. Ne vero hæc ejus electio vel intro-
 nizatio futuris, quod absit, temporibus aliquorum
 valeat invidia molestari, tres ab illo episcopos, unum
 Merseburgo, alterum Citicæ (22), tertium Misnæ (23),
 in præsentia legatorum domini papæ et vestra, vo-
 lumus ordinari, ut hæc eadem præsentia vestra ante
 Deum et sanctos ejus intentionis nostræ sit testis
 futura. Et quia vir venerabilis Bouso multum jam
 in eadem Sclavorum gente ad Deum convertenda
 sudavit, inter Merseburgensem et Citicensem eccle-
 siam, quam velit, electionem habeat. Altera vero

secundum convenientiam nostram in dispositionem
 archiepiscopi nostri cedat. Vos autem marchiones
 nostros, Wigbertum scilicet, Wiggerum et Gunthe-
 rium, fidelitate nobis debita obtestamur et admo-
 nemus, ne quid in hac ordinatione archiepiscopo no-
 stro in vobis obsistat, sed secundum dispositionem
 nostram et suam, ut vobis dixerit, fiat. Et quæcum-
 que ab illo audieritis, nos velle sciatis. Ne vero
 idem episcopi qui ordinandi erunt, pauperes et vil-
 lanis similes æstimentur, volumus caveatis et con-
 silio archiepiscopi et eorum, qui cum illo in natale
 Domini erunt, episcoporum et comitum, qualiter
 sustententur inveniat. Quicquid enim illis impen-
 ditur, pro nostra Deo salute offertur, vestraque per
 hoc merces apud Deum non minorabitur. Super hæc
 domni episcopi Dudo (24) et Doudelinus (25) in
 archiepiscopi nostri electione volumus ut subscri-
 bant, et fidem subjectionemque illi promittant.

Et ut hæc nostra vestraque postmodum electio
 firma et stabilis perseveret, cartam vel noticiam
 hanc in ecclesia Magadaburgensi perpetualiter per-
 mansuram, et eorum quæ prædiximus testem jugi-
 ter futuram, scribi jussimus, et manu propria sub-
 tus firmavimus, et anuli nostri impressione signari
 jussimus.

Signum domini Ottonis (L. M.) magni et invic-
 tissimi imperatoris augusti. (L. S.)

CONVENTUS PAPIENSIS

(An. 971.)

Unicum ejus vestigium habemus in codice Institutionum sæc. xi bibliothecæ Bambergensis a cl. Ros-
 shirt in libro *Beiträge zum Römischen Recht* I, 7, vulgatum; quod quantum ad sententiam a capitulo pri-
 mo anni 967 vix differre videtur.

*Capitulum Ottonis magni Romanorum imperatoris
 Augusti datum Papiæ anno incarnationis Domini
 971.*

Si inter ecclesias vel alios ingenuos vel liberos

homines, aut inter ecclesiam vel hominem de præ-
 diis seditio vel certamen sit, pugna decernatur. Si
 non audeat, res sue infiscentur, et ecclesiis vel ho-
 mini cui justitia pertinet, res suo reddantur.

OTTONIS II IMP. PAX CUM VENETIS.

(An. 983. Jun. 7. Veron.)

Exscripsi eam ex (1 libro Blanco, ab Andrea Dandolo duce Venetiarum circa an. 1340 confecto, qui
 hodie una cum 2) codice Trevisano s. xvi in tabulario imperiali Viadobonensi asservatur.

Pacificatio et confirmatio Ottonis cum Venetis.

In nomine sancte et individue Trinitatis. Otto
 divina favente clementia imperator augustus. Omni-
 bus postis fidelibus presentibus ac futuris notum
 esse volumus, eo quod orta fuit dissensio inter nos
 et Veneticos. Unde nos divina pietate commoti, et in-
 terventu nostre serenissime Adheleidæ dominæ ma-
 tris augustæ, ac Theophanu dilectæ conjugis nostræ
 nostrique imperii consortis, delinuti, precibusque

pauperum ipsius gentis sedati, pacem et fœdus in-
 ter nos inivimus, eo tenore, quatenus de hac dissen-
 sione ita nos quam nostri heredes ne molestiam nec
 inquietudinem nullo ipsius gentis homini inferant,
 et a nobis et a nostris heredibus hujus⁸⁹ similem dis-
 sensionem post hæc sine iudicio, quod in pacto quod
 illis constituimus continetur, non⁹⁰ recipiant; sed in-
 lesi et securi omnium hominum molestia remota in
 perpetuum permanoant. Et ut verius credatur, diligen-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁹ habuimus 1. ⁹⁰ vocem inserui.

(20) Moguntini.
 (21) Halberstadensis.
 (22) Hugonem.

NOTÆ.

(23) Burchardum.
 (24) Havelbergensis.
 (25) Brandenburgensis.

tiusque ab omnibus observetur, sigilli nostri impressione subtersignari jussimus.

Signum (L. M.) domini Ottonis secundi imperatoris et invictissimi augusti.

Adelbertus cancellarius ad vicem Petri episcopi et archicancellarii recognovi et scripsi.

Securitas Venetorum prestita⁹¹ per Ottonem imperatorem.

In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti. Anno dominice incarnationis 983, indictione undecima, anno vero regni secundi Ottonis 26°, imperii autem ejusdem 16, 7 Idus Junias. Residentibus cum Ottonem piissimo imperatore ac invictissimo augusto Adheleida matre sua, cum Theuphanu conjuge ejus, seu principibus ultramontanis et Italicis, Willigiso Magantino archipresule, et Gielario Magdiburgensi⁹², seu Ecberto Treverensi archipresulibus, Petro Ticinensi⁹³ et Petro Cumano episcopis, Deodrico Mettensi, Albino Bresenono episcopis, Ezulo duce Bajoriorum, Ottone Willelmo⁹⁴ comitibus, aliisque

A quam pluribus majoris et inferioris ordinis nobilibus hominibus, imperialem adierunt celsitudinem Venetici, ostendendo precepta et confirmationes quas antecessores eorum a regibus et ab imperatoribus habuerunt, quatenus pacem et foedera tam firma et rata per imperialem paginam dignitas imperialis constitueret, ut liberi et securi absque ulla læsione per totum suum imperium habirent. Ob quam gratiam consultum est ab omnibus ecclesiasticis viris et secularibus propter divinum amorem et recompensationem regni caelestis, congruum esset efficere, quo iidem Venetici petebant. Idcirco jussit majestas imperii hujusmodi⁹⁵ scriptum scribere, et cum confirmatione suæ propriæ manus sigilli sui impressione corroborare, ut deinceps talis dissensio nunquam inter se et illos aut suos heredes oriatur, ut majores et minores illius Venetiæ populi patriæ per suum imperium, orientem versus meridiem occidentem et septentrionem, libere et secure ambulent.

OTTONIS III IMPERATORIS EDICTUM.

(An. 996 ? Mai.)

Ope codicum Ambrosiani, Florentini, Londinensis, Vindobonensis, Veronensis, et Estensis apud Muratorium recognitum, primo Ottonis III imperatoris conventui ascripsimus, cum Romæ coronatus Romanos, Francos, Bojarios, Saxones, Alsatienses, Suevos, Lotharingos secum congregasset.

Incipit⁹⁶ capitulum domini Ottonis tertii imperatoris piissimi Augusti.

Cotidie contra leges agitur, cotidie mali male⁹⁷ facere non verentur. Ideo hac lege omne per avum, divinitate propicia, valitura edicimus⁹⁸, ut toto anni tempore liceat iudicibus causas agere, lites dirimere, tamultus quæstionum⁹⁹ terminare et diffinire, ut qui cotidie leges¹⁰⁰ offendunt, cotidie legis sententia feriantur. Nec enim tempore messium¹⁰¹ vel vindemiarum legis edictum debent effugere, qui¹⁰² nullo tempore peccare desierunt¹⁰³. Bene enim facere, verum dicere, justitiam amare, rectum¹⁰⁴ judicare, omni tempore¹⁰⁵ licet, semperque licabit, quia a

bonis numquam, a malis autem operibus semper requiescendum esse catholice didicimus et jugiter conservandum, Deo auctore et imperiali majestate, decrevimus. David autem rex et propheta dicit: *Sicuti qui custodiunt iudicium et faciunt justitiam in omni tempore.* In natale vero Domini, in epiphania¹⁰⁶, in pascha, in ascensione Domini¹⁰⁷, in pentecosten, in diebus dominicis et in festis præcipuis¹⁰⁸ et in constitutis jejuniorum diebus, iudicarios motus exequi, publicas quæstiones appeti, ut cum omni vigilantia solemnitates christianorum¹⁰⁹ celebrentur, penitus prohibemus¹¹⁰.

OTTONIS III CONSTITUTIO TICINENSIS.

(An. 998. Sept. 20.)

Chronico Fartensi insertam Holstenius, Labbeus, et Muratorius SS. Ital. tom. II, p. 207, et tom. II, p. 496, 497, ediderunt, unde et nos eam iterum proferimus. Nonnulla tamen in ea haberi, exempli gratia, sententiam

VARIE LECTIONES.

⁹¹ prestitam l. ⁹² magiburgensi *codd.* ⁹³ ucinensi l. ⁹⁴ uuielmo *cc.* ⁹⁵ hujus l. hujusce l. ⁹⁶ *ita* l. Incipiunt capitula ottonis tertii imperatoris *Fl. Adest versus in L. hic Romæ syndonico rex invidet tertius invidet Otto. In Estensi*: Romæ sindonico rex tertius invidet otto. *Vind. et Veron.*: Festorum placito rex tertius invidet Otto. *Ambrosianus pro capite XII constitutionum a. 967 numerare videtur.* ⁹⁷ mala l. malum V. *Vn.* ⁹⁸ e. id est ut l. ⁹⁹ quæstiones A. ¹⁰⁰ legi l. V. *Vn.* ¹⁰¹ messis l. ¹⁰² q. in n. A. ¹⁰³ desierint l. ¹⁰⁴ recte l. V. *Vn.* ¹⁰⁵ o. t. omnibus l. l. ¹⁰⁶ e. et in statutis jejuniorum diebus in diebus quadragesimalibus *edd.* e. in diebus quadragesimalibus V. *Vn.* ¹⁰⁷ *deest* l. ¹⁰⁸ principibus l. ¹⁰⁹ s. quod ch. A. s. quod ch. est V. *Vn. E.* ¹¹⁰ *Codices Vindebonensis, Vn. Est. hæc addunt*: Hæc sunt festivitates præcipue in anno, quæ per omnia venerari debent. Natalis Domini, sancti Stephani, sancti Johannis evangelistæ, Innocentium, octavæ Domini, octavæ Epiphaniæ, purificationis sanctæ Mariæ, paschæ dierum octo, letaniæ majoris, ascensionis Domini, pentecostes, sancti Johannis baptistæ, octavæ apostolorum, maxime tamen sanctorum Petri et Pauli, dedicationis sancti archangeli Michaelis, sancti Martini, assumptionis sanctæ Mariæ.